

บทที่ 6

บทส่งท้ายเรื่องราวแห่งของห้วย

ในบทที่ 6 อันเป็นบทส่งท้ายของวิทยานิพนธ์เรื่อง " ยองห้วย – อินเล : ชุมชนแห่งลุ่มทะเลสาบรัฐฉาน"นี้ ผู้ศึกษาตั้งใจที่จะนำเสนอข้อสรุปทางความคิดอันได้มาจากรายละเอียดที่ผู้ศึกษาได้ทำการนำเสนอมาแล้วตั้งแต่บทที่ 1 จนกระทั่งถึงบทที่ 5 ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวทั้งหมดนั้นต่างก็ได้ทำหน้าที่ของตนในการปูพื้นฐานแห่งความเข้าใจ พร้อมทั้งร้อยเรียงเรื่องราวของความเป็นไปแห่งเมืองของห้วยจากในแง่มุมที่หลากหลาย ให้กลายมาเป็นเรื่องราวที่มีความต่อเนื่อง อันมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมผู้ศึกษาในการสร้างความชอบธรรมแห่งการนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอในภาคสุดท้ายอันเป็นตอนจบของเรื่องราวแห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งการนำเสนอออกเป็นสองส่วนที่สำคัญคือ " บทวิเคราะห์ " (analysis) อันได้แก่การนำข้อมูลที่ได้จากการทำงานทั้งในงานเอกสารและงานภาคสนามทั้งหมดมาทำความเข้าใจ พร้อมทั้งทำการดึงเอาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เป็นอยู่เหล่านั้นมาทำการตีความตามวิธีคิดอันอยู่ภายใต้ข้อจำกัดแห่งประสบการณ์และความรู้ของผู้ศึกษา

อีกส่วนหนึ่งคือ " บทสังเคราะห์ " (synthesis) อันจะเป็นการนำเอาความหมายซ่อนเร้นและแนวความคิดที่ได้ถูกตีความไว้แล้วโดยผู้ศึกษาในส่วนของกาวิเคราะห์ผลของข้อมูลนั้นมาทำการต่อยอดทางความคิด และสร้างแนวคิดเพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึง ความเชื่อ และความเห็นส่วนบุคคลของผู้ศึกษา ที่มีต่อเรื่องราวแห่งความเป็นไปในเมืองของห้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งเมืองของห้วย อันประกอบมาจาก สำนักทางชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ดังรายละเอียดและความหมายที่ได้กล่าวถึงมาแล้วในบทที่ 1

บทวิเคราะห์

เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์เรื่องราวหนึ่งนั้นก็เปรียบได้กับสายน้ำ ที่ความเป็นไปและเส้นทางแห่งการเดินทางทั้งหมดล้วนมีความต่อเนื่องกันอย่างไม่ขาด นับตั้งแต่

จุดกำเนิดที่บริเวณตาน้ำในภูเขาสูงเรื่อยลงไปจนถึงจุดสิ้นสุดที่สายน้ำดังกล่าวได้ถมตัวลงเปลี่ยนสภาพกลายเป็นน้ำทะเล โดยในความเห็นเรื่องในตัวมันเองดังกล่าวนี้ ก็แฝงไว้ด้วยความเปลี่ยนแปลงและแตกต่างหลากหลายประการในแต่ละช่วงแห่งการเดินทาง ไม่ว่าจะ เป็นชื่อเรียกของสายน้ำสายเดียวกันที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ หรือลักษณะทางกายภาพของสายน้ำที่ถูกทำให้แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม

ในความเห็นของผู้ศึกษานั้น เรื่องราวแห่งการเดินทางดังกล่าวในภาพรวมทั้งหมดนั้น มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ความน่าสนใจที่มากที่สุดนั้นไม่ได้อยู่ที่ความพยายามในการหาคำตอบและหาหลักฐานมายืนยันความเชื่อที่ว่า “สายน้ำดังกล่าวนี้เป็นสายน้ำเดียวกัน” หากแต่ความน่าสนใจมากที่สุดนั้นกลับอยู่ที่การพยายามทำความเข้าใจใน “เงื่อนไขเฉพาะตัวที่ทำให้สายน้ำสายเดียวกันนั้นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริเวณ” มากกว่า

ในส่วนของสายน้ำของคนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เมืองของห้วยนั้น ก็ได้มีลักษณะพิเศษใดๆ ที่จะทำให้เรื่องราวของเขาเหล่านั้น สามารถอยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ดังกล่าวไปได้ จะมีเพิ่มเติมก็แต่เพียงสายน้ำแห่งประวัติศาสตร์ของคนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในเมืองของห้วยนั้น ต้องเผชิญกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ซึ่งก็นำไปสู่การได้รับผลตอบแทนที่แตกต่างกัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ผ่านมาถึงภาพของเมืองของห้วยในปัจจุบันซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างน่าสนใจในหลากหลายประเด็นกับภาพของเมืองของห้วยที่เป็นมาในอดีต โดยประเด็นความแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็เช่น การที่ในอดีตนั้นเมืองของห้วยเป็นเมืองที่มีการปกครองในระบบกษัตริย์ อันมีเจ้าฟ้าชาวไตเป็นประมุขผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุด ซึ่งอำนาจดังกล่าวนี้ก็มีมาตั้งแต่สมัยก่อตั้งเมืองของห้วยในศตวรรษที่ 14

การครองอำนาจโดยเจ้าฟ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มชาติพันธุ์ไตนี้ ก็เป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ ประชากรหลักของเมืองของห้วย ผู้มีอำนาจในทางการปกครองในระดับลดหลั่นลงมา ตลอดทั้งผู้มีอำนาจในการครอบครองที่ดินทำกินอันเป็นอำนาจในทางเศรษฐกิจ และผู้มีอำนาจในทางวัฒนธรรมและพิธีกรรมในทางศาสนาหรือนอกบริบทของศาสนานั้น ก็ย่อมที่จะหนีไม่พ้นกลุ่มชาติพันธุ์ไต การครอบครองพื้นที่ทางสังคมและเศรษฐกิจของคนไตภายใต้การหนุนหลังของอำนาจในทางการเมืองแห่งเจ้าฟ้าชาวไตนั้นก็ส่งผลให้ วัฒนธรรมไต ไม่ว่าจะ เป็นวัฒนธรรมในทางประเพณีรูปแบบต่างๆ หรือวัฒนธรรมในการใช้ภาษาไต ได้แสดงบทบาทของการเป็นวัฒนธรรมหลักที่เข้มแข็งที่สุดของพื้นที่ อันเป็นวัฒนธรรมหลักของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่ได้ผลัดกันให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันกลุ่มอื่น ๆ มีสถานะเป็นเพียงคนชายขอบ ผู้อยู่อาศัยร่วมในพื้นที่เท่านั้น

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันสถานการณ์ไม่ได้ดำเนินไปในลักษณะดังกล่าวอีกต่อไป คนไตและอำนาจในหลากหลายมิติของคนไตได้หายไปจากความเป็นไปแห่งเรื่องราวของเมืองยองหัวย ไม่ว่าจะในประเด็นของการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ หรือในวัฒนธรรมบางประการ เราแทบจะไม่พบเห็นผู้คนที่ใช้ภาษาไตในชีวิตประจำวัน และไม่มีพื้นที่ใดในเมืองยองหัวยที่เป็นหมู่บ้านหรือส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัยเฉพาะของคนไต ระบบเศรษฐกิจเกือบทั้งหมดของเมืองถูกควบคุมโดยคนอินตาและคนปะโอ งานพิธีกรรมในทางพุทธศาสนาทั้งหมดก็ถูกควบคุมโดยคนอินตาซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยใช้พื้นที่ในทางศาสนาร่วมกับคนไตมาโดยตลอด

จากรายละเอียดของข้อมูลที่ได้นำเสนอมาตามลำดับตั้งแต่บทที่ 1 ถึง บทที่ 5 นั้น จะเห็นได้ว่า แม้จะมีเหตุการณ์ต่างๆมากมายเกิดขึ้นกับเมืองยองหัวย แต่เหตุการณ์สำคัญที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงต่อเมืองยองหัวยก็คือ การเปลี่ยนแปลงการปกครองโดย นายพล เน วิน ในปี ค.ศ. 1962 สาเหตุที่การเปลี่ยนแปลงในครั้งดังกล่าวมีความสำคัญก็เพราะว่า ในครั้งนั้น นายพล เน วิน ได้ทำการทำลายระบบเจ้าฟ้า ซึ่งเปรียบเสมือนส่วนยอดของระบบแห่งการปกครองของคนไตไปอย่างถอนรากถอนโคน ซึ่งการหมดอำนาจลงของชนชั้นผู้ปกครองชาวไตในสมัยดังกล่าวนั้นก็ป็นสาเหตุสำคัญประการแรกของการเปิดพื้นที่ในทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ให้คนที่เคยมีสถานะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชายขอบดังเช่น คนอินตา และคนปะโอ ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ถ้าการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองนั้นเปรียบได้กับคลื่นระลอกแรกที่ปูพื้นฐานให้กับ การเดินทางไปสู่ความเป็นเมืองในรูปแบบใหม่ที่เราพบเห็นในปัจจุบันของเมืองยองหัวย คลื่นระลอกที่สองที่มาสนับสนุนให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นก็คงจะหนีไม่พ้น การเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจภายใต้ชื่อเรียกว่า “การท่องเที่ยว” ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญที่ผู้ปกครองใหม่นำมาใช้ในปี ค.ศ. 1996 การเปลี่ยนโฉมหน้าของเมืองยองหัวยไปสู่เมืองท่องเที่ยวในครั้งนั้น ได้ทำให้ภาพของชุมชนศักดิ์นาในอดีตสาบสูญไปอย่างสิ้นเชิง พร้อมกับนั้นยังได้แนะนำ เครื่องมือในการแสวงหาความมั่งคั่งชนิดใหม่ที่มีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น กล่าวคือคนจากทุกกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงได้อย่างทัดเทียม

แต่อย่างไรก็ดีในฐานะที่การท่องเที่ยวได้ทำหน้าที่เป็นคลื่นระลอกที่สองที่มาช่วยสนับสนุน การเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองที่ได้เกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้น โอกาสส่วนใหญ่ของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงถูกส่งไปสู่กลุ่มชาติพันธุ์ผู้มีอำนาจตามคำจำกัดความของเมืองยองหัวยในสมัยใหม่ อย่างเช่นคนอินตาและคนปะโอมากกว่าคนไตที่ได้ถูกทำให้ตัวตนแห่งอำนาจเจือจางไปพร้อมกับการจบลงของระบบเจ้าฟ้า

และถ้าคลื่นลูกที่หนึ่งอันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง เป็นตัวจุดประกายการ เริ่มต้นของตัวตนในรูปแบบใหม่ คลื่นลูกที่สองอันได้แก่ การท่องเที่ยว ที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจที่ มาพร้อมกัน เป็นตัวสนับสนุนให้ตัวตนแบบใหม่นั้นมีความเข้มแข็ง ฉะนั้น คลื่นลูกที่สามอันได้แก่ วัฒนธรรม ก็คงจะเป็นเครื่องมือชนิดสุดท้ายที่จะทำให้ตัวตนแบบใหม่นี้ สามารถส่งผ่านไปสู่ออนาคตได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง

วัฒนธรรม ในความหมายของผู้ศึกษานี้จะมีได้จำกัดอยู่แค่เพียงในการแสดงออกของกิจกรรมบางประเภทเท่านั้น แต่จะเป็นคำที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้มีความหมายครอบคลุมของสิ่งสร้างที่ประกอบไปด้วย ภาษา ประเพณี, พิธีกรรมรูปแบบต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสนา ซึ่งสำหรับเมืองของห้วยนี้ วัฒนธรรมที่แสดงนัยยะสำคัญดังกล่าวก็ได้แก่ สัญลักษณ์ที่ปรากฏออกมา ในทางศาสนาและพิธีกรรม เช่น ศิลปะในทางพุทธศาสนา ที่คนทุกกลุ่มชาติพันธุ์แห่งเมืองของห้วยนี้บดือร่วมกัน รูปแบบปรากฏของพิธีกรรมและงานประเพณี เช่น พิธีแห่เรือผ่องต่องู ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และการสร้างประวัติศาสตร์ ตลอดทั้งเรื่องเล่าแห่งความเป็นมาให้กับพื้นที่ต่างๆ

โครงสร้างในทางอำนาจทั้งสามอย่างอันได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นอำนาจที่มีความเกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกัน ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็มีหน้าที่เฉพาะของตนเอง พร้อมทั้งเกี่ยวพันโครงสร้างอื่นๆ ในการสร้างปรากฏการณ์ประเภทต่างๆ ให้แก่สังคม

สำหรับปรากฏการณ์ที่สามารถนำมายืนยันถึงการดำเนินงานร่วมกันของทั้งสามโครงสร้างอื่น นำมาซึ่งผลแห่งการเปลี่ยนแปลงของเมืองของห้วยนั้น ผู้ศึกษาได้เลือกที่จะแสดงออกผ่านทางเรื่องราว 5 เรื่องราวดังที่ได้ให้รายละเอียดไว้ในบทที่ห้าคือ

เรื่องราวของทองคำ อันแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมีต่อคนไต ซึ่งสื่อผ่านสัญลักษณ์ของพระราชวังเจ้าฟ้าชาวไตแห่งราชวงศ์เมืองของห้วย ที่ต้องกลายสภาพมาเป็นเพียงพิพิธภัณฑ์ของหัวหน้าฉาน อันเป็นการถูกลดทอนความหมายและความสำคัญที่มีต่อการรับรู้ของทั้งคนในสังคมเองและคนจากภายนอกให้ลดลงไปเรื่อยๆตามกาลเวลา

เรื่องราวของเทศกาลแห่เรือผ่องต่องู ที่แสดงความต่อเนื่องว่าภายหลังของการหมดอำนาจลงของกลุ่มชาติพันธุ์ไตแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์อินตาภายใต้การให้ความช่วยเหลือของกลุ่มชาติพันธุ์พม่า กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ปกครองแห่งประเทศ ได้อาศัยความใกล้ชิดในทางวัฒนธรรมที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ไตเข้ามามีบทบาทในทางประเพณี ซึ่งในอดีตนั้นเคยเป็นประเพณีหลักอันเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายของกลุ่มชาติพันธุ์ไต แต่ในปัจจุบันประเพณีดังกล่าวนั้นเป็นที่รับรู้ต่อคนทั้งภายในและภายนอกเมืองของห้วยว่า ประเพณีแห่เรืออินตา

เรื่องราวของคนปะโอ ที่อาศัยการทำงานของโครงสร้างสองส่วนแรก อันได้แก่ การเมือง และเศรษฐกิจ มาสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเอง กล่าวคืออำนาจในเบื้องต้นของคนปะโอนั้น เกิดขึ้นมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการหมดอำนาจลงของคนไต ต่อจากนั้นคนปะโอ ก็อาศัยความสัมพันธ์ในทางการเมืองดังกล่าวเพื่อเข้าไปมีอำนาจมากขึ้นในพื้นที่ทางเศรษฐกิจ และกำลังใช้วัฒนธรรม อันได้แก่ประวัติศาสตร์ของเจดีย์กั๊กกู มาเป็นตัวเล่าเรื่องแห่งความเป็นมา อันเก่าแก่ของตน

เรื่องราวของ “ที” ที่แสดงให้เห็นว่าอำนาจในพื้นที่อันเกิดมาจาก อำนาจในทางการเมือง และอำนาจในทางเศรษฐกิจนั้น ส่งผลกระทบอย่างไรต่อตัวตนในทางวัฒนธรรมซึ่งแสดงออกผ่านทางงานศิลปกรรมในทางพุทธศาสนา

เรื่องราวของผ้าใยบัว อันเป็นเรื่องราวที่แสดงถึงผลกระทบที่เศรษฐกิจมีต่อวัฒนธรรม และจิตสำนึกของคนในชุมชน

เรื่องราวที่ได้เล่ามาทั้ง 5 เรื่อง หากพิจารณาแต่เพียงผิวเผิน ก็เหมือนเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั่วไป ไม่ได้เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ซึ่งเป็นที่น่าสะอิดใจ แม้แต่สำหรับคนในชุมชนซึ่งต้องประสบภาวะการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง แต่สำหรับในแง่ของการศึกษาวัฒนธรรม กลับเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ที่ช่วยให้เราสามารถทำความเข้าใจความหมายและพลวัตของความเป็น “ชาติพันธุ์” ในบริบทเฉพาะตัวนี้ได้ชัดเจนขึ้น

บทสังเคราะห์

จากข้อมูลที่ได้จากงานภาคสนามนำไปสู่การวิเคราะห์ของผู้ศึกษาว่า การเปลี่ยนแปลง จากสภาพในอดีตมาสู่สภาพในปัจจุบันของเมืองยองหัวยั้น นั้น เป็นผลมาจากโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญสามประการคือ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังที่ได้กล่าวถึงมาแล้วนั้น ในส่วนต่อจากนี้ไป ผู้ศึกษาจะขออนำกรอบความคิดที่ได้ดังกล่าวมาทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงความเชื่อและความคิดเห็นที่ผู้ศึกษามีต่อ ความเป็นตัวตน ของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งเมืองยองหัวย

ภายหลังการทำงานร่วมกันของโครงสร้างทั้งสาม จนกระทั่งเกิดเมืองยองหัวยที่เรารู้จัก แห่งปัจจุบันขึ้น คำถามแรกที่เกิดขึ้นมาในความคิดของผู้ศึกษาก็คือ “คนไตหายไปไหน” กลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยเป็นผู้มีอิทธิพลหลักหายไปได้อย่างไร ทำไมไม่ว่าจะเดินทางไปไหนของเมืองยองหัวยจึงมีแต่คนอินตาเต็มไปหมด แม้แต่หมู่บ้านก็ไม่มีแม้แต่หมู่บ้านเดียวที่เป็นหมู่บ้านที่อยู่อาศัยของคนไต ทั้งๆที่ชื่อเรียกของหมู่บ้านเหล่านั้นจำนวนมาก เป็นชื่อเรียกในภาษาไต หรืออย่าง

นอกเหนือไปจากกระบวนการกลายเป็นคนอินตาของคนไตภายใต้เงื่อนไขของโครงสร้าง ทั้งสามประการผ่านการแสดงออกทางภาษาดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้ศึกษายังได้พบข้อมูลเพิ่มเติมว่า เหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวนี้ก็เคยเกิดขึ้นมาแล้วในครั้งอดีต เพียงแต่ว่าเป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้ศึกษาได้มีโอกาสเดินทางไปหมู่บ้านน้ำปับ ในการทำงานภาคสนามครั้งนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการพูดคุยกับผู้สูงอายุชาวอินตาท่านหนึ่ง ซึ่งท่านได้เล่าว่า แต่ก่อนที่หมู่บ้านน้ำปับแห่งนี้ก็มีคนไตอาศัยอยู่ ดังจะเห็นได้จากในรุ่นพ่อแม่ของคุณลุงมีคนเป็นจำนวนมากที่สื่อสารกันด้วยภาษาไต ซึ่งก็แตกต่างไปจากในปัจจุบันที่ไม่มีใครพูดภาษาไตได้

จากคำบอกเล่าของแกอาจทำให้เราคล้อยตามได้ไม่ยากว่าในอดีตหมู่บ้านน้ำปับนี้เป็นหมู่บ้านของคนไตเพราะชื่อของหมู่บ้านเองก็เป็นภาษาไต และในปัจจุบันได้ถูกกลืนกลายเป็นคนอินตาหมดแล้ว เหมือนเช่นในพื้นที่อื่น ๆ ของเมืองยองห้วย แต่เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าข้อมูลความเป็นมาของหมู่บ้านน้ำปับแล้ว พบว่าหมู่บ้านน้ำปับนี้เป็นหมู่บ้านดั้งเดิมของคนอินตา มีมาตั้งแต่สมัยที่ชาวอินตาอพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่เมืองยองห้วยใหม่ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวถึงมาแล้วในบทที่ผ่านมา และชื่อของหมู่บ้านที่เป็นภาษาไตนั้นก็เพราะว่าเป็นพื้นที่ที่ชาวอินตาขอมาจากเจ้าฟ้าชาวไต กลุ่มชาติพันธุ์หลักนับแต่อดีตถึงปัจจุบันของหมู่บ้านน้ำปับจึงย่อมแน่นอนที่จะเป็นคนอินตา เพราะในยุคสมัยอดีตนั้นคนไตเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ครอบครองพื้นที่ราบทั้งหมด ไม่มีความจำเป็นใดๆที่จะต้องไปสร้างที่ทำกินในบริเวณทะเลสาบของคนอินตาหรือบริเวณภูเขาของคนปะโอ เพราะฉะนั้นจึงมีความเป็นไปได้เป็นอย่างดีว่า มีคนอินตาในอดีตที่หมู่บ้านน้ำปับนั้น เลือกที่จะใช้ภาษาไตเป็นตัวแสดงออก

ด้วยเหตุนี้ การมีคนที่สามารถพูดภาษาไตได้ในอดีตของหมู่บ้านน้ำปับจึงมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นความน่าสนใจที่สามารถนำมาสนับสนุนความเชื่อของผู้ศึกษาที่ว่า ความเป็นตัวตนและสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เมืองยองห้วยนั้นเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ถูกกำหนดโดยโครงสร้างสำคัญสามประการอันได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งก็จะทำการแสดงออกผ่านอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในรูปแบบของการใช้ภาษา เพราะเหตุการณ์ที่หมู่บ้านน้ำปับนั้น แม้จะเป็นการแสดงออกที่ตรงกันข้ามกับเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินไปในปัจจุบัน แต่มันก็สอดคล้องเป็นอย่างดีกับกับความเป็นไปภายใต้บริบททางสังคมและโครงสร้างของอำนาจของยุคสมัยดังกล่าว

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า แนวคิดและทฤษฎีใด ๆ นั้นต่างก็มีรูปแบบและข้อจำกัดที่เฉพาะตัวในการสร้างและตอบคำถาม เพราะแต่ละทฤษฎีต่างก็มีความเหมาะสมไปในแต่ละพื้นที่ของการศึกษา ในกรณีของเมืองยองห้วยก็เช่นกัน ที่ข้อ

สังเคราะห์ดังกล่าวของผู้ศึกษาก็เป็นเพียงแนวคิดที่ถูกสร้างขึ้นมาจากการทำงานภาคสนามในพื้นที่ที่เฉพาะคือเมืองยองหัวย เพราะฉะนั้นจึงเป็นแนวคิดที่ในเบื้องต้นสามารถตอบคำถามต่อเฉพาะกับความ เป็นไปภายใต้เงื่อนไขของบริบททางสังคมแห่งเมืองยองหัวยเท่านั้น

แต่ผู้ศึกษาก็มิได้หมายความว่า ข้อสรุปที่ได้จากการทำงานภาคสนามในพื้นที่แห่งหนึ่งนั้น จะไม่สามารถนำมาตอบคำถามต่อความเป็นไปในพื้นที่อีกแห่งหนึ่งได้ สิ่งที่คุณศึกษาต้องการจะนำเสนอก็คือ เราไม่ควรมองข้ามลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละพื้นที่ไป เพราะลักษณะเฉพาะตัวในแต่ละพื้นที่ดังกล่าวนั้น อาจจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่เฉพาะตัวต่อความเป็นไปของแต่ละพื้นที่ ซึ่งก็มีความเป็นไปได้อย่างมากที่ความเข้าใจดังกล่าวจะอยู่นอกเหนือขีดความสามารถในการทำ ความเข้าใจของทฤษฎีที่เกิดขึ้นมาจากพื้นที่อื่น

ในส่วนของแนวคิดที่ผู้ศึกษาได้จากการทำงานภาคสนามที่เมืองยองหัวยนี้ แม้ผู้ศึกษาจะได้ ข้อมูลและบทสรุปทั้งหมดมาจากการทำงานภาคสนาม แต่ผู้ศึกษา ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า แนวความคิดที่ผู้ศึกษานำมาใช้กับสิ่งที่ เป็นไประหว่างคนกลุ่มชาติพันธุ์ไตและกลุ่มชาติพันธุ์อินตานั้น มีความใกล้เคียงเป็นอย่างยิ่งกับแนวคิดของ Edmund Leach ที่ได้จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไตและกลุ่มชาติพันธุ์คะฉิ่น ในพื้นที่รัฐคะฉิ่นทางตอนเหนือของ ประเทศพม่า ในหนังสือชื่อ The Political Systems of Highland Burma ในหนังสือดังกล่าว Leach เชื่อว่า การจะสามารถทำความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมหนึ่งสังคมใดได้นั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาที่ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์นั้นกับกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นๆ นอกจากนั้น Leach ยังเชื่อว่าเมื่อองค์ภาวะทางสังคม (social entities) ถูกทำลายหรือถูกนิยามใหม่ การผสมผสานทางวัฒนธรรม (assimilation) ก็อาจเกิดขึ้น อันจะนำไปสู่เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์แบบใหม่หรือปรับเอกลักษณ์เดิมที่มีอยู่เสียใหม่ (จักรพันธ์ ชัดชุมแสง 2543 : 23)

จากข้อมูลดังกล่าวเราจะเห็นได้ว่าข้อค้นพบของ Leach จากการศึกษาคันไตในพื้นที่รัฐคะฉิ่น และข้อเสนอมที่ผู้ศึกษาได้มาจากการศึกษาคันไตแห่งพื้นที่เมืองยองหัวยนั้น มีลักษณะที่ร่วมกันในเรื่องของการรับรู้ความเป็นชาติพันธุ์ กล่าวคือ ต่างก็มีความเชื่อที่ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทางสังคมจะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในประเด็นของความเป็นชาติพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดการนิยามความเป็นตัวตนในรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่แวดล้อมเหล่านั้น

ในหนังสือดังกล่าว Leach มองว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไตและกลุ่มชาติพันธุ์คะฉิ่นนั้นสามารถมีการแลกเปลี่ยนความเป็นตัวตนระหว่างกันได้ ภายใต้เงื่อนไขแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะแสดงออกมาในรูปแบบของ การนับถือศาสนา ซึ่งคนคะฉิ่นที่แต่เดิมจะเป็นกลุ่มนับถือผีแต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงความเป็นตัวตนภายใต้เงื่อนไขทาง

สังคมและการเมืองก็จะหันมานับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาหลักของกลุ่มชาติพันธุ์ไตแทน นอกจากนั้นก็จะมีการแสดงออกในเรื่องของการเลือกพื้นที่ทำกิน โดยคนคะฉิ่นจะมีการย้ายที่ทำกินจากพื้นที่บนภูเขาลงมายังพื้นที่ราบซึ่งเป็นพื้นที่ทำกินหลักของคนไต

แต่ในส่วนของเมืองยองห้วยนั้น ถึงแม้ข้อสรุปของสิ่งที่เกิดขึ้นกับความเป็นชาติพันธุ์นั้นจะเป็นไปในลักษณะเดียวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในรัฐคะฉิ่น แต่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเราไม่สามารถมองข้ามลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ไปได้ กลไกของสิ่งที่ทำให้กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นของทั้งสองพื้นที่จึงเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกัน กล่าวคือคนเมืองยองห้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไตกับคนอินตานั้นมีความใกล้ชิดกันเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การประกอบอาชีพ การนับถือศาสนา พิธีกรรม ประเพณี และการแต่งกาย และความใกล้ชิดดังกล่าวนี้ก็ได้ทำให้การแสดงออกของความเป็นตัวตนในทางชาติพันธุ์ในเมืองยองห้วย ถูกแสดงออกผ่านออกมาโดยใช้สัญลักษณ์ (อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์) ที่สำคัญคือ การใช้ภาษา ซึ่งการเลือกที่จะใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งในชีวิตประจำวันของเมืองยองห้วยนั้นก็สืบผลมาจากสำนักแห่งความเป็นชาติพันธุ์ อันเป็นเงื่อนไขที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้ทิศทางแห่งโครงสร้างสำคัญสามโครงสร้างคือ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

แต่อย่างไรก็ดี ถึงจะมีข้อเสนอของความหมายแห่งความเป็นชาติพันธุ์ร่วมกัน แต่แนวคิดแห่งการรับรู้ความหมายของชาติพันธุ์ดังกล่าว เพียงแนวคิดเดียวยังไม่เพียงพอที่จะนำมาตอบคำถามต่อความเป็นไปทั้งหมดของเมืองยองห้วย เพราะฉะนั้นข้อจำกัดของทฤษฎีจึงไม่ได้อยู่แค่เพียงการนำไปใช้ศึกษาในพื้นที่ที่ต่างออกไปเท่านั้น เพราะแม้แต่ในพื้นที่เดียวกันก็ยังมีความหลากหลายมากเกินกว่าที่จะใช้แค่เพียงแนวคิดเพียงแนวคิดเดียวมาทำความเข้าใจ

สำหรับเมืองยองห้วยนั้น ข้อสังเคราะห์ดังกล่าวที่ผู้ศึกษาได้ทำการเสนอไว้ นั้น สามารถนำมาใช้ตอบคำถามได้กับเฉพาะในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไตและกลุ่มชาติพันธุ์อินตาเท่านั้น เราไม่สามารถใช้เงื่อนไขดังกล่าวมาทำความเข้าใจกับความเป็นไปและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอได้ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอนั้นมิได้มีการแต่งงานข้ามเผ่าพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ไตหรือกลุ่มชาติพันธุ์อินตา หากแต่มีพื้นที่การอยู่อาศัยและเส้นทางแห่งวิวัฒนาการที่เฉพาะตัวแยกออกไปต่างหาก โครงสร้างสำคัญสามโครงสร้างอันได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดความเป็นไปของคนกลุ่มชาติพันธุ์แห่งเมืองยองห้วยนั้นได้ส่งผลกระทบต่อการสร้างตัวตนของคนปะโอไม่ต่างกับคนอินตา แต่ข้อแตกต่างจะอยู่ที่เราจะศึกษาคนอินตาได้จากเงื่อนไขของการอยู่ร่วมกันกับคนไตและการหิบบ่มพื้นที่ทางวัฒนธรรมของคนไตมานิยามความหมายใหม่เพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ให้กับตน ในขณะที่

ที่สำหรับคนปะโอินั้นเราไม่สามารถใช้แนวคิดดังกล่าวได้ เพราะคนปะโอินั้นมีวิวัฒนาการโดยตนเอง มีการสร้างพื้นที่ในทางสังคมโดยอาศัยโครงสร้างสำคัญสามส่วนตามลำพัง และที่สำคัญอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนปะโอินั้น แสดงออกผ่านทั้งในทางภาษา และการแต่งกาย

การเดินทางของคนปะโอินั้นจึงเป็นการเดินทางสร้างตัวตนที่เริ่มต้นตั้งแต่ อำนาจทางการเมือง ไปสู่อำนาจทางเศรษฐกิจ และในปัจจุบันกำลังคืบคลานเข้าไปสู่การสร้างตัวตนในทางประวัติศาสตร์โดยการนิยามความหมายใหม่ให้กับรูปแบบทางวัฒนธรรมหลากหลายรูปแบบที่มีอยู่เดิม ซึ่งก็มีตัวอย่างแสดงออกผ่านทางการใช้เจดีย์ก็กุกุเป็นเครื่องมือ แต่อย่างไรก็ดีด้วยมิติเวลาในช่วงปัจจุบัน คนปะโอินั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมมากนักในทางงานวัฒนธรรมและประเพณีของเมืองของห้วยอันมีคนอินตาเป็นผู้ครอบครองอยู่ จะมีก็เพียงเล็กน้อย เช่นสัญลักษณ์มังกรที่วัดธิระมิงกะลาเอามินกะลาที่บริเวณหมู่บ้านห้วยมะเท่านั้น แต่จากการเดินทางสร้างตัวตนอย่างมีพื้นฐานที่มั่นคงประกอบกับการทำงานที่เป็นระบบเช่นนี้ของคนปะโอินั้น เหตุการณ์ทางวัฒนธรรมในอนาคตของเมืองของห้วยที่เราจะคาดเดาได้คงหนีไม่พ้นความเปลี่ยนแปลงอย่างแน่นอน ประเด็นการเข้าครอบครองพื้นที่ทางวัฒนธรรมคนอินตาโดยคนปะโอินั้นควรจะเป็นประเด็นที่น่าจับตามอง

THANMASAT UNIVERSITY
 สำนักหอสมุด